Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 12 lutego 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 267 TFUE – Wykonanie orzeczenia Trybunału wydanego w trybie prejudycjalnym – Uprawnienie sądu wyższej instancji do wydania nakazu dotyczącego szczegółowych zasad wykonania – Autonomia proceduralna państw członkowskich – Zasada skuteczności – Poszanowanie prawa do obrony

W sprawie C-704/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Spetsializiran nakazatelen sad (wyspecjalizowany sąd karny, Bułgaria) postanowieniem z dnia 30 października 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 12 listopada 2018 r., w postępowaniu karnym przeciwko

Nikolayowi Kolevowi i in.

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: E. Regan, prezes izby, I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič i C. Lycourgos (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: H. Saugmandsgaard Øe,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu Komisji Europejskiej – F. Erlbacher, R. Troosters oraz Y. Marinova, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 267 TFUE.

* Język postępowania: bułgarski.

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach postępowania karnego wszczętego przeciwko Nikolayowi Kolevowi i siedmiu innym osobom (zwanym dalej „oskarżonymi"), którzy zostali oskarżeni o popełnienie różnych przestępstw jako funkcjonariusze bułgarskiej służby celnej.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Artykuł 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. 2012, L 142, s. 1), zatytułowany „Prawo do informacji dotyczących oskarżenia", w ust. 3 stanowi:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby najpóźniej w chwili przekazania podstawy oskarżenia do oceny sądu przedstawiono szczegółowe informacje na temat oskarżenia, w tym rodzaju przestępstwa i jego kwalifikacji prawnej, jak również charakteru udziału osoby oskarżonej".

4 Artykuł 7 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo dostępu do materiałów sprawy", w ust. 3 przewiduje:

„Bez uszczerbku dla ust. 1 dostęp do materiału dowodowego, o którym mowa w ust. 2, jest zapewniany w odpowiednim czasie pozwalającym na skuteczne wykonywanie prawa do obrony, a najpóźniej w chwili przekazania podstawy oskarżenia do oceny sądu. W przypadku gdy właściwe organy wejdą w posiadanie dalszego materiału dowodowego, zapewnia się dostęp do niego w odpowiednim czasie, aby umożliwić jego uwzględnienie".

Prawo bułgarskie

5 Zgodnie z art. 249 Nakazatelno protsesualen kodeks (kodeksu postępowania karnego) sąd może umorzyć sądowy etap postępowania karnego i zwrócić sprawę prokuratorowi w celu usunięcia zaistniałych na etapie przygotowawczym tego postępowania naruszeń wymogów proceduralnych dotyczących udzielenia oskarżonemu informacji o zarzutach oraz przyznania dostępu do materiałów sprawy.

6 Jak wynika z postanowienia odsyłającego, uregulowanie krajowe mające zastosowanie do stanu faktycznego sprawy w postępowaniu głównym stoi na przeszkodzie temu, by orzeczenie sądu wydane na podstawie art. 249 kodeksu postępowania karnego można było zmienić po jego wydaniu.

7 Artykuły 368 i 369 kodeksu postępowania karnego w wersji obowiązującej w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym przewidywały mechanizm umożliwiający osobom, przeciwko którym toczy się postępowanie karne, uzyskanie – z powodu naruszenia przez prokuratora istotnych wymogów proceduralnych – definitywnego umorzenia postępowania karnego w całości, to jest nie tylko etapu sądowego, ale również postępowania przygotowawczego.

8 Na podstawie art. 369 kodeksu postępowania karnego na wniosek oskarżonego sąd, po stwierdzeniu, że postępowanie przygotowawcze nie zostało zakończone w terminie dwóch lat od momentu przedstawienia zarzutów, powinien zwrócić sprawę prokuratorowi, wyznaczając mu termin zakończenia czynności śledczych i doprowadzenie do końca postępowania przygotowawczego bądź to poprzez umorzenie postępowania, bądź poprzez skierowanie sprawy do sądu. W tym ostatnim wypadku prokuratorowi przysługuje dodatkowy termin na sporządzenie aktu oskarżenia i wniesienie go do sądu.

9 Jeśli prokurator nie dochował tych nowych terminów, sąd powinien przejąć sprawę i umorzyć postępowanie karne. Z kolei jeśli prokurator zakończył postępowanie przygotowawcze i wniósł akt oskarżenia do sądu w wyznaczonym terminie, sąd bada, czy postępowanie było prowadzone prawidłowo, a w szczególności upewnia się, czy nie doszło do naruszenia istotnych wymogów proceduralnych. W razie stwierdzenia, że do takich naruszeń doszło, sąd ponownie zwraca sprawę prokuratorowi, wyznaczając mu dodatkowy miesięczny termin na ich usunięcie. W przypadku niedotrzymania tego terminu, nieusunięcia stwierdzonych naruszeń lub popełnienia nowych sąd powinien umorzyć postępowanie karne.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

10 Przeciwko oskarżonym toczy się od 2012 r. postępowanie karne o to, że będąc funkcjonariuszami bułgarskiej służby celnej, należeli do organizacji przestępczej. Ponieważ sąd odsyłający, Spetsializiran nakazatelen sad (wyspecjalizowany sąd karny, Bułgaria), uznał, że postanowienia o przedstawieniu zarzutów nie zostały wydane przez właściwy organ oraz że naruszały wymogi proceduralne, sprawa została zwrócona właściwemu prokuratorowi w celu ponownego przedstawienia oskarżonym zarzutów. Jednakże postępowanie zostało przerwane, zaś terminy wyznaczane na przeprowadzenie śledztwa były wielokrotnie przedłużane.

11 W trakcie roku 2014 do sądu odsyłającego wpłynął wniosek o zastosowanie procedury przewidzianej w art. 368 i 369 kodeksu postępowania karnego. Zgodnie z tymi przepisami sąd najpierw zwrócił sprawę prokuratorowi, wyznaczając mu termin na ukończenie śledztwa, sporządzenie nowych postanowień o przedstawieniu zarzutów, poinformowanie o nich oskarżonych i udostępnienie im materiałów śledztwa oraz zakończenie postępowania przygotowawczego, a także kolejny termin na sporządzenie aktu oskarżenia i wniesienie go do sądu.

12 Po wydaniu przez prokuratora nowych postanowień o przedstawieniu zarzutów oraz wniesieniu aktu oskarżenia w wyznaczonym terminie rzeczony sąd stwierdził kolejne nieprawidłowości proceduralne niekorzystne dla oskarżonych i ponownie zwrócił sprawę prokuratorowi.

13 Postanowieniem z dnia 22 maja 2015 r. ten sam sąd stwierdził, że prokurator nie usunął wcześniej stwierdzonych naruszeń wymogów proceduralnych oraz popełnił nowe. Sąd ten uznał zatem, że zostały spełnione przesłanki umorzenia postępowania karnego oraz że umorzenie takie staje się prawem tych osób.

14 Mimo tych stwierdzeń sąd odsyłający nie umorzył jednak postępowania karnego zgodnie z art. 368 i 369 kodeksu postępowania karnego, lecz – jak wynika z postanowienia odsyłającego w niniejszej sprawie – na podstawie art. 249 tego kodeksu postanowił umorzyć sądowy etap postępowania i po raz kolejny zwrócić sprawę prokuratorowi, aby ten usunął naruszenia wymogów proceduralnych dotyczące z jednej strony poinformowania oskarżonych o stawianych im zarzutach oraz z drugiej strony, udzielenia im dostępu do akt sprawy.

15 Sąd rozpoznający zażalenie na owo postanowienie z dnia 22 maja 2015 r. stwierdził w postanowieniu z dnia 12 października 2015 r., że sąd odsyłający powinien był umorzyć postępowanie karne zgodnie z art. 368 i 369 kodeksu postępowania karnego i przekazał sprawę ponownie temu sądowi.

16 Postanowieniem z dnia 11 listopada 2015 r. sąd odsyłający zwrócił się do Trybunału z pierwszym wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, rozstrzygniętym wyrokiem z dnia 5 czerwca 2018 r., Kolev i in. (C-612/15, zwanym dalej „wyrokiem Kolev", EU:C:2018:392).

17 W punkcie 1 sentencji tego wyroku Trybunał orzekł, że art. 325 ust. 1 TFUE stoi na przeszkodzie uregulowaniu prawa krajowego ustanawiającemu procedurę prowadzącą do umorzenia postępowania karnego taką jak przewidziana w art. 368 i 369 kodeksu postępowania karnego, w zakresie, w jakim

owo uregulowanie znajduje zastosowanie w postępowaniach prowadzonych w sprawie poważnego nadużycia finansowego lub innych nielegalnych działań naruszających interesy finansowe Unii Europejskiej w dziedzinie ceł. W tym samym punkcie Trybunał dodał, że sąd krajowy powinien zapewnić pełną skuteczność art. 325 ust. 1 TFUE, w razie potrzeby odstępując od stosowania owego uregulowania, dążąc jednocześnie do zapewnienia poszanowania praw podstawowych osób oskarżonych, a w pkt 70 wyroku uściślił, że do tych praw należy prawo oskarżonych do rozpatrzenia ich sprawy w rozsądnym terminie.

18 W punkcie 67 tego samego wyroku Trybunał sprecyzował, że w sytuacji gdy możliwe jest zastosowanie kilku środków w celu wykonania obowiązków wynikających z art. 325 ust. 1 TFUE, do sądu odsyłającego należy ocena, który z tych środków należy zastosować. W tej kwestii Trybunał rozważał między innymi możliwość otwarcia przez ten sąd, w sytuacji wniesienia przez prokuratora aktu oskarżenia do sądu odsyłającego w wyznaczonym terminie, sądowego etapu postępowania karnego i samodzielnego usunięcia ewentualnych nieprawidłowości zaistniałych w trakcie postępowania przygotowawczego.

19 Jeżeli chodzi o poszanowanie prawa osób oskarżonych do rozpoznania ich sprawy w rozsądnym terminie, Trybunał w pkt 74 wyroku Kolev orzekł, że również do sądu odsyłającego należy ustalenie, jakie środki należy podjąć w celu zapewnienia poszanowania tego prawa, uwzględniając w tym celu wszystkie możliwości proceduralne przewidziane w całym prawie krajowym, interpretowanym w świetle prawa Unii. W przypadku gdy można rozważyć kilka rozwiązań w celu zapewnienia pełnej skuteczności obowiązków wynikających z art. 325 ust. 1 TFUE, sąd ten powinien wybrać spośród nich to rozwiązanie, które w rozpatrywanym przez niego przypadku pozwoli na zagwarantowanie omawianego prawa podstawowego.

20 W punkcie 2 sentencji wyroku Kolev Trybunał dokonał wykładni art. 6 i 7 dyrektywy 2012/13, w których zapisane są prawa oskarżonego do informacji dotyczących oskarżenia oraz do dostępu do materiałów sprawy.

21 Dokładniej Trybunał orzekł z jednej strony, że art. 6 ust. 3 tej dyrektywy nie stoi na przeszkodzie temu, by szczegółowe informacje na temat zarzutów oskarżenia mogły zostać przekazane obronie już po wniesieniu aktu oskarżenia do sądu, ale przed rozpoczęciem przewodu sądowego i rozpoczęciem rozpoznawania zarzutów co do istoty, jak również po rozpoczęciu przewodu sądowego, ale przed etapem narady, gdyby przekazane informacje zostały następnie zmienione, pod warunkiem jednak, że sąd podejmie wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia poszanowania prawa do obrony i rzetelności postępowania.

22 Z drugiej strony Trybunał orzekł, że na podstawie art. 7 ust. 3 dyrektywy 2012/13 do sądu krajowego należy upewnienie się, że obronie przyznano możliwość skutecznego zaznajomienia się z aktami sprawy, przy czym takie zaznajomienie się może w danym wypadku nastąpić już po wniesieniu aktu oskarżenia do sądu, ale jeszcze przed rozpoczęciem przewodu sądowego i rozpoczęciem rozpoznawania zarzutów co do istoty, jak również po rozpoczęciu przewodu sądowego, ale przed etapem narady, jeżeli w toku postępowania do akt sprawy dołączone zostaną nowe dowody, pod warunkiem jednak, że sąd podejmie wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia poszanowania prawa do obrony i rzetelności postępowania.

23 W punkcie 3 sentencji wyroku Kolev Trybunał przedstawił wykładnię art. 3 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności (Dz.U. 2013, L 294, s. 1).

24 Sąd odsyłający wskazuje, że postanowieniami z dnia 13 czerwca i 14 września 2018 r. wykonał on, odpowiednio, pkt 3 i 1 sentencji wyroku Kolev.

25 Jeżeli chodzi natomiast o pkt 2 sentencji tego wyroku, sąd odsyłający uważa, że jego wykonaniu w zawisłej przed nim sprawie stoi na przeszkodzie krajowy przepis proceduralny.

26 Sąd odsyłający zauważa bowiem, że w sprawie tej etap sądowy postępowania karnego został już umorzony postanowieniem z dnia 22 maja 2015 r., które zostało wydane na podstawie art. 249 kodeksu postępowania karnego i w międzyczasie stało się prawomocne. Sąd ten uważa, że w związku z tym nie może, zgodnie z prawem krajowym, dokonywać jakichkolwiek dalszych czynności umożliwiających mu zastosowanie w sprawie w postępowaniu głównym wykładni dyrektywy 2012/13 dokonanej przez Trybunał.

27 W świetle pkt 67 i 74 wyroku Kolev sąd ten wyraża jednak pogląd, że jego prawo krajowe należy interpretować w taki sposób, by ta przeszkoda proceduralna nie uniemożliwiała stosowania prawa Unii.

28 W tej kwestii sąd odsyłający wskazuje, że prawomocne postanowienie o umorzeniu etapu sądowego ma znaczenie procesowe, ponieważ oznacza zwrócenie sprawy prokuratorowi w celu wykonania czynności procesowych, i jako takie nie przyznaje oskarżonym uprawnień materialnych. Sąd ten uważa, że postanowienie to daje tym osobom korzyść w postaci opóźnienienia sprawy, co nie może mieć miejsca, bowiem prowadzi do naruszenia zasady rozpatrzenia oskarżenia w sprawie karnej w rozsądnym terminie, o którym mowa w pkt 70–74 wyroku Kolev. Ponadto sąd odsyłający zauważa, że na etapie sądowym możliwe byłoby uwzględnienie wszelkich uprawnień procesowych, jakie oskarżeni wywodzą z dyrektywy 2012/13 zgodnie z jej wykładnią dokonaną przez Trybunał w sprawie Kolev.

29 Z tych względów postanowieniem z dnia 14 września 2018 r. sąd odsyłający odstąpił od stosowania przepisu krajowego, który nie pozwala na zmianę postanowienia o umorzeniu etapu sądowego wydanego na podstawie art. 249 kodeksu postępowania karnego.

30 Dwóch oskarżonych odwołało się od tego postanowienia i zostało ono przez sąd rozpatrujący zażalenie uchylone, po pierwsze, z tego powodu, że wyrok Kolev nie ma zastosowania do już umorzonego etapu postępowania sądowego, a po drugie, dlatego że Trybunał nie wypowiedział się w przedmiocie zgodności art. 249 kodeksu postępowania karnego z art. 325 TFUE.

31 Sąd odwoławczy przekazał sprawę sądowi odsyłającemu, zobowiązując go do umorzenia etapu sądowego i zwrotu sprawy prokuratorowi. Sąd odsyłający uściśla, że w ten sposób wyraźnie zabroniono mu stosowania pkt 2 sentencji wyroku Kolev.

32 W tej kwestii sąd odsyłający wyraża wątpliwości co do wykładni tego wyroku, jaką przyjął sąd odwoławczy. Ten ostatni wydał bowiem swoje rozstrzygnięcie w oparciu o fakty, które były znane Trybunałowi w chwili, gdy wydawał orzeczenie, mianowicie umorzenie postępowania sądowego postanowieniem z dnia 22 maja 2015 r. Tymczasem to właśnie w odniesieniu do tej okoliczności Trybunał wyraźnie przewidział możliwość wykonania tego orzeczenia przez sąd odsyłający poprzez otwarcie sądowego etapu postępowania i samodzielne usunięcie nieprawidłowości proceduralnych.

33 W tych okolicznościach Spetsializiran nakazatelen sad (wyspecjalizowany sąd karny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 267 TFUE należy interpretować w ten sposób, że uprawnia on sąd krajowy do odstąpienia od zastosowania orzeczenia prejudycjalnego w ramach postępowania głównego, w którym wydano to orzeczenie prejudycjalne, poprzez powołanie się na okoliczności faktyczne, które uwzględnił Trybunał, gdy orzekał w trybie prejudycjalnym?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

34 Tytułem wstępu należy zauważyć, że z postanowienia odsyłającego wynika, że postanowieniem z dnia 22 maja 2015 r., wydanym na podstawie art. 249 kodeksu postępowania karnego, sąd odsyłający umorzył sądowy etap postępowania karnego w sprawie głównej, które to rozstrzygnięcie stoi w myśl prawa krajowego na przeszkodzie ponownemu otwarciu etapu sądowego. Uważając, że postanowienie wydane na takiej podstawie powoduje zwrot sprawy prokuratorowi, sąd odwoławczy wytknął sądowi odsyłającemu podjęcie przez niego w dniu 14 września 2018 r., w następstwie wyroku Kolev, decyzji o odstąpieniu od stosowania art. 249 kodeksu postępowania karnego w celu samodzielnego usunięcia nieprawidłowości proceduralnych zaistniałych w toku postępowania przygotowawczego. Ponadto sąd odwoławczy nakazał sądowi odsyłającemu zwrot sprawy prokuratorowi na podstawie rzeczonego art. 249.

35 Sąd odsyłający uważa jednak, że taki nakaz oznacza niewykonanie pkt 2 sentencji wyroku Kolev.

36 W tych okolicznościach postawione pytanie należy rozumieć w ten sposób, że ma ono w istocie na celu ustalenie, czy w świetle wykładni art. 6 ust. 3 i art. 7 ust. 3 dyrektywy 2012/13, którą Trybunał przyjął w pkt 2 sentencji wyroku Kolev, wykładni art. 267 TFUE należy dokonywać w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie normie prawa krajowego, która zobowiązuje sąd odsyłający do zastosowania się do skierowanego do niego przez sąd wyższej instancji nakazu zwrócenia sprawy w postępowaniu głównym prokuratorowi, po umorzeniu sądowego etapu postępowania karnego, w celu usunięcia nieprawidłowości proceduralnych, do których doszło na etapie postępowania przygotowawczego.

37 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału art. 267 TFUE wymaga od sądu odsyłającego, by w pełni uwzględnił wykładnię prawa Unii dokonaną przez Trybunał w orzeczeniu wydanym w trybie prejudycjalnym (zob. podobnie wyroki: z dnia 3 lutego 1977 r., Benedetti, 52/76, EU:C:1977:16, pkt 26; z dnia 5 lipca 2016 r., Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, pkt 28).

38 W celu udzielenia odpowiedzi na przedłożone Trybunałowi pytanie należy zatem w pierwszej kolejności uściślić zakres wyroku Kolev w odniesieniu do wykładni art. 6 ust. 3 i art. 7 ust. 3 dyrektywy 2012/13 zawartej w pkt 2 sentencji tego wyroku, a następnie, w drugiej kolejności, ustalić, czy sporna norma krajowego prawa procesowego, ustanowiona w art. 249 kodeksu postępowania karnego, interpretowana w orzecznictwie krajowym w ten sposób, że po umorzeniu sądowego etapu postępowania karnego sprawa zostaje wycofana z sądu i powinna zostać zwrócona prokuratorowi w celu usunięcia nieprawidłowości proceduralnych, do których doszło na etapie postępowania przygotowawczego, może przeszkodzić w wykonaniu rzeczonego pkt 2 sentencji.

39 Jeżeli chodzi, w pierwszej kolejności, o zakres wyroku Kolev, należy zauważyć, że jak wynika z pkt 20-22 niniejszego wyroku, w pkt 2 sentencji tego wyroku Trybunał sprecyzował chwilę, w której korzystanie z uprawnień procesowych ustanowionych w art. 6 ust. 3 i art. 7 ust. 3 dyrektywy 2012/13 powinno być zapewnione – to jest, co do zasady, najpóźniej przed rozpoczęciem rozpoznawania przez sąd zarzutów co do istoty i przed rozpoczęciem przewodu sądowego.

40 Należy natomiast stwierdzić, że wyrok Kolev nie wskazuje organu krajowego, którego zadaniem jest upewnienie się, że oskarżeni korzystają z odnośnych praw, ani procedury, jaką należy w tym celu stosować.

41 Jeżeli chodzi o szczegółowe zasady tej procedury, Trybunał stwierdził jedynie w pkt 98 swego wyroku, że zadaniem sądu krajowego jest zapewnienie właściwej równowagi między z jednej strony poszanowaniem prawa do obrony a z drugiej strony koniecznością zapewnienia skuteczności ścigania i karania przestępstw naruszających interesy finansowe Unii oraz dopilnowanie, aby postępowanie zostało przeprowadzone w rozsądnym terminie.

42 Należy zauważyć, że podobny obowiązek ciąży w sposób nieunikniony na prokuraturze w trakcie postępowania przygotowawczego.

43 W pkt 72 i 73 wyroku Kolev Trybunał wskazał również, że rozsądny charakter terminu nie może być określony poprzez odniesienie do szczególnej górnej granicy, ustalonej w sposób abstrakcyjny, lecz winien być oceniany w każdym konkretnym przypadku na podstawie okoliczności właściwych dla każdej sprawy, takich jak znaczenie i złożoność sporu czy zachowanie właściwych organów i stron, liczba oskarżonych, a także czas trwania i waga czynów zarzucanych tym osobom, gdyż złożoność sporu lub opieszałe zachowanie obrony mogą uzasadniać termin na pierwszy rzut oka zbyt długi.

44 Wynika stąd, że wyrok Kolev nie stoi na przeszkodzie temu, by poszanowanie prawa oskarżonych i ich obrońców do informacji o oskarżeniu oraz dostępu do materiałów sprawy zostało zapewnione bądź przez prokuratora w następstwie zwrotu sprawy do postępowania przygotowawczego, bądź przez sąd odsyłający, gdy sprawa zostanie do niego skierowana.

45 Wynika stąd, że wbrew sugestii wyrażonej przez sąd odsyłający w treści pytania prejudycjalnego Trybunał w żaden sposób nie wziął w swoim wyroku pod uwagę faktu, że etap sądowy postępowania karnego w sprawie głównej został przez ten sąd umorzony postanowieniem z dnia 22 maja 2015 r., wydanym na podstawie art. 249 kodeksu postępowania karnego.

46 Przeciwnie, z pkt 41 i 67 wyroku Kolev wynika, że sam sąd odsyłający rozważał w postanowieniu odsyłającym możliwość otwarcia sądowego etapu postępowania mimo swego postanowienia z dnia 22 maja 2015 r. Tak więc Trybunał w żaden sposób nie badał, a tym bardziej nie odrzucił jako sprzecznej z prawem Unii wykładni art. 249 kodeksu postępowania karnego dokonanej przez sąd odwoławczy.

47 Jeżeli chodzi, w drugiej kolejności, o wpływ tej normy krajowego prawa procesowego na wykonanie pkt 2 sentencji wyroku Kolev, to bezsporne jest, że postanowienie z dnia 22 maja 2015 r. wydane na podstawie tego przepisu przez sąd odsyłający spowodowało umorzenie sądowego etapu postępowania karnego i zwrot sprawy prokuratorowi. Należy zatem zbadać, czy taka norma może uniemożliwić krajowym organom sądowym, takim jak sąd odsyłający, dokonanie jakichkolwiek dalszych czynności umożliwiających zastosowanie wykładni zawartej w rzeczonym pkt 2 sentencji.

48 W tej kwestii należy zauważyć, że – jak wynika z pkt 67 i 74 wyroku Kolev –Trybunał nie wskazał konkretnych szczegółowych zasad wykonania pkt 2 sentencji tego wyroku w sprawie w postępowaniu głównym. Dokładniej ponieważ otwarcie sądowego etapu postępowania przez sąd odsyłający w celu samodzielnego usunięcia nieprawidłowości jest tylko jedną spośród kilku możliwości rozważanych przez Trybunał w tym wyroku, wybór takich szczegółowych zasad należy do autonomii procesowej państw członkowskich.

49 W tych okolicznościach ustanowienie tych szczegółowych zasad należy do wewnętrznego porządku prawnego każdego państwa członkowskiego, pod warunkiem jednak, że normy krajowe nie są mniej korzystne od przepisów dotyczących podobnych sytuacji podlegających prawu krajowemu (zasada równoważności) i że nie czynią one praktycznie niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym wykonywania praw nadanych w ramach porządku prawnego Unii (zasada skuteczności) (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 16 grudnia 1976 r., Rewe-Zentralfinanz i Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, pkt 5, 6; z dnia 28 września 1994 r., Fisscher, C-128/93, EU:C:1994:353, pkt 39; a także z dnia 29 lipca 2019 r., Inter-Environnement Wallonie i Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, C-411/17, EU:C:2019:622, pkt 171).

50 Należy zatem ustalić, z uwzględnieniem przyjętej przez Trybunał w pkt 2 sentencji wyroku Kolev wykładni art. 6 ust. 3 i art. 7 ust. 3 dyrektywy 2012/13, czy zwrócenie sprawy prokuratorowi w celu usunięcia nieprawidłowości proceduralnych popełnionych na etapie postępowania przygotowawczego może te zasady naruszać.

51 W tej kwestii należy z jednej strony zauważyć, że jeżeli chodzi o zasadę równoważności, z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w żaden sposób nie wynika, by nakaz sądu odwoławczego skierowany do sądu odsyłającego naruszał tę zasadę.

52 Z drugiej strony, jeżeli chodzi o zasadę skuteczności, należy na wstępie przypomnieć, że prawo Unii nie stoi na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający miał obowiązek stosowania się do wskazówek sądu wyższej instancji co wykładni krajowego prawa procesowego do celów wykonania wyroku wydanego w trybie prejudycjalnym, jeżeli wskazówki te nie naruszają w szczególności skuteczności prawa Unii, zgodnie z jego wykładnią dokonaną przez Trybunał w tym wyroku. I tak Trybunał orzekł między innymi, że – pod warunkiem że skuteczna ochrona praw indywidualnych wynikających z prawa Unii będzie zapewniona – nie jest jego zadaniem udział w rozwiązywaniu kwestii kompetencyjnych, jakie na poziomie krajowej struktury wymiaru sprawiedliwości może wywoływać kwalifikacja niektórych sytuacji prawnych opartych na prawie Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 30 września 2003 r., Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, pkt 47).

53 Po dokonaniu tego uściślenia należy wskazać, że z zasady skuteczności wynika, że sąd odsyłający nie mógłby zostać zobowiązany do zastosowania się do skierowanego do niego przez sąd odwoławczy nakazu zwrócenia sprawy prokuratorowi, gdyby nakaz ten naruszał skuteczność art. 6 ust. 3 i art. 7 ust. 3 dyrektywy 2012/13 zgodnie z ich wykładnią dokonaną przez Trybunał w wyroku Kolev.

54 W tej kwestii należy jednak zauważyć, że o ile etap sądowy postępowania karnego, którego dotyczy sprawa w postępowaniu głównym został umorzony, o tyle nie dotyczy to tego postępowania jako całości, skoro sprawa została zwrócona prokuratorowi.

55 Tymczasem brak jest podstaw do przyjęcia, że zwrócenie sprawy w postępowaniu głównym prokuratorowi może naruszać prawa procesowe zapisane w art. 6 ust. 3 i art. 7 ust. 3 dyrektywy 2012/13 lub utrudniać ich wykonywanie i w ten sposób naruszać skuteczność (effet utile) tych przepisów, pod warunkiem że prokurator na etapie postępowania przygotowawczego lub sąd na następującym po nim etapie sądowym postępowania karnego dopilnują, by przepisy te, zgodnie z ich wykładnią dokonaną przez Trybunał w pkt 2 sentencji wyroku w sprawie Kolev, były stosowane.

56 Jeżeli chodzi o obawy sądu odsyłającego co do wpływu takiego zwrotu na czas trwania postępowania, należy podkreślić, że – jak wynika z pkt 42 niniejszego wyroku – podobnie jak w przypadku sądu krajowego, zadaniem prokuratora jest zapewnienie w trakcie postępowania przygotowawczego zapewnienie właściwej równowagi między z jednej strony poszanowaniem prawa do obrony, a z drugiej strony koniecznością zapewnienia skuteczności ścigania i karania przestępstw naruszających interesy finansowe Unii oraz dopilnowanie, aby postępowanie zostało przeprowadzone w rozsądnym terminie.

57 Z ogółu powyższych rozważań wynika, że na przedłożone Trybunałowi pytanie należy udzielić następującej odpowiedzi: w świetle wykładni art. 6 ust. 3 i art. 7 ust. 3 dyrektywy 2012/13 sformułowanej przez Trybunał w pkt 2 sentencji wyroku Kolev wykładni art. 267 TFUE należy dokonywać w ten sposób, że postanowienie to nie stoi na przeszkodzie normie krajowego prawa procesowego, która zobowiązuje sąd odsyłający w sprawie, w której zapadł ten wyrok, do zastosowania się do skierowanego do niego przez sąd wyższej instancji nakazu zwrócenia sprawy prokuratorowi, po umorzeniu sądowego etapu postępowania karnego, w celu usunięcia nieprawidłowości proceduralnych, do których doszło na etapie postępowania przygotowawczego, pod warunkiem że te przepisy prawa Unii, zgodnie z ich wykładnią dokonaną przez Trybunał w pkt 2 sentencji rzeczonego wyroku, będą przestrzegane na etapie postępowania przygotowawczego lub na następującym po nim etapie sądowym postępowania karnego.

W przedmiocie kosztów

58 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

W świetle wykładni art. 6 ust. 3 i art. 7 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym sformułowanej przez Trybunał w pkt 2 sentencji wyroku z dnia 5 czerwca 2018 r., Kolev i in. (C-612/15, EU:C:2018:392) wykładni art. 267 TFUE należy dokonywać w ten sposób, że postanowienie to nie stoi na przeszkodzie normie krajowego prawa procesowego, która zobowiązuje sąd odsyłający w sprawie, w której zapadł ten wyrok, do zastosowania się do skierowanego do niego przez sąd wyższej instancji nakazu zwrócenia sprawy prokuratorowi, po umorzeniu sądowego etapu postępowania karnego, w celu usunięcia nieprawidłowości proceduralnych, do których doszło na etapie postępowania przygotowawczego, pod warunkiem że te przepisy prawa Unii, zgodnie z ich wykładnią dokonaną przez Trybunał w pkt 2 sentencji rzeczonego wyroku, będą przestrzegane na etapie postępowania przygotowawczego lub na następującym po nim etapie sądowym postępowania karnego.

Podpisy